

Vergaderjaar 2021–2022

35 925 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2022

Nr. 158

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 11 maart 2022

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Primair en Voortgezet Onderwijs over de brief van 2 februari 2022 over de verlenging en wijziging subsidieregeling Lerarenbeurs (Kamerstuk 35 925 VIII, nr. 151).

De vragen en opmerkingen zijn op 16 februari 2022 aan de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Primair en Voortgezet Onderwijs voorgelegd. Bij brief van 9 maart 2022 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Michon-Derkzen

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

Inhoud

I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	1
	Inbreng van de leden van de VVD-fractie	2
	Inbreng van de leden van de D66-fractie	2
	Inbreng van de leden van de SP-fractie	2
	Inbreng van de leden van de PvdA-fractie	3
	Inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie	3
II	Reactie van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs	4

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister inzake de verlenging en wijziging van de subsidieregeling Lerarenbeurs en hebben hierover nog enkele vragen.

Zij vragen hoeveel lerarenbeurzen er worden verstrekt aan zijinstromers in 2022.

Tevens vragen de voornoemde leden of er zicht op wordt gehouden in hoeverre leraren die een lerarenbeurs (hebben) ontvangen voor een meer lange termijn behouden blijven voor het onderwijs.

Tot slot vragen de leden de Minister om, zodra de evaluatie beschikbaar is, op korte termijn met een reactie hierop te komen richting Kamer. Het lijkt de leden namelijk belangrijk om ruim voor het aflopen van de verlengingsperiode te bepalen wat de meest geëigende vervolgstappen zijn.

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het genoemde voorhangbesluit en willen de Minister nog enkele vragen voorleggen.

De leden vragen de Minister waarom de investeringen uit het coalitieakkoord bedoeld voor de professionalisering van leraren niet zijn ingezet bij de nieuwe budgetplafonds voor aankomend jaar. Deze leden vragen of deelnemers aan de lerarenbeurs betrokken zijn geweest bij de voorgestelde wijzigingen.

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de verlenging en wijziging subsidieregeling Lerarenbeurs. Zij zijn blij gestemd dat de subsidie voor de lerarenbeurs wordt verlengd. Zij hebben nog wel een aantal vragen en opmerkingen hierover.

Vooruitlopend op de evaluatie van de lerarenbeurs vragen de leden wat er zou gebeuren met eventuele herhaalaanvragen, mocht de Lerarenbeurs ophouden te bestaan of op een andere manier vorm krijgen. De leden lezen dat aanvragers die hun aanvraag na de afwijzing hebben ingetrokken voorrang krijgen tijdens de volgende aanvraagperiode op andere initiële aanvragers, mochten zij besluiten om in dat jaar opnieuw subsidie aan te vragen. Dit zien de leden als een goede stap, maar zij vragen of er een tegemoetkoming wordt geregeld voor docenten die buiten de boot zijn gevallen bij de aanvraag van de Lerarenbeurs en als gevolg daarvan hun opleiding zelf hebben betaald.

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende verlenging en enkele wijzigingen van de subsidieregeling lerarenbeurs. De lerarenbeurs is een belangrijk instrument voor leraren om zich blijvend te ontwikkelen, zodat ieder kind de beste leraar voor de klas kan hebben. Deze leden zijn daarom ook dankbaar dat de regeling kon worden voortgezet door middel van de 17,1 miljoen euro die werd vrijgemaakt voor het amendement van het lid Nijboer¹. Betreffende de krappe tijdslijn en enkele wijzigingen hebben de leden nog enkele vragen.

Aanleiding

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de Minister voornemens is de regeling met ingang van uiterlijk 1 maart 2022 in werking te laten treden, opdat de aanvraagperiode voor de lerarenbeurs voor het schooljaar 2022–2023 kan starten op 1 april. Hierdoor kunnen de resultaten van het externe onderzoek dat wordt geconcludeerd in februari 2022 niet worden meegenomen in de regeling van schooljaar 2022–2023, gezien de 30 dagen voorhangperiode. Gezien het belang van de continuering van de regeling hebben voornoemde leden begrip voor deze volgorde van zaken. Kan de Minister deze leden ervan verzekeren dat de regeling zoals die nu voorligt per 1 maart 2022 in werking kan treden, zodat per 1 april 2022 een nieuwe cyclus van de lerarenbeurs van start kan gaan, zo vragen de voornoemde leden.

Toelichting

De leden van de PvdA-fractie zijn zoals gezegd opgelucht dat er extra middelen gevonden konden worden met het amendement van het lid Nijboer toen duidelijk werd dat het voormalige budgetplafond bij lange na niet toereikend was voor de hoeveelheid aanvragen die werden gedaan. Kan de Minister schetsen wat de verwachtingen zijn voor de komende aanvraagronde en hoe die zich verhouden tot het huidige budgetplafond? Voorziet de Minister een manier waarop hij kan ingrijpen wanneer weer blijkt dat het budgetplafond ruimschoots te laag is, met oog op het belang het vak van leraar aantrekkelijk te houden?

De voornoemde leden begrijpen dat er een wijziging plaatsvindt waardoor na de herhaalaanvragers voorrang wordt verleend aan initiële aanvragers die een afwijzing ontvingen vanwege de overschrijding van het subsidieplafond in 2021 en vervolgens hebben afgezien van de verkrijging van de subsidie na ophoging van het subsidieplafond. Deze leden hebben er begrip voor dat er recht wordt gedaan aan hen die tijdens de vorige aanvraagronde buiten de boot vielen. Deze leden vragen echter wel of deze wijziging geen waterbedeffect creëert voor de aanvraagronde van 2023–2024. Wat betekent het mogelijk ophouden van de regeling voor verdere herhaalaanvragen, zo vragen de eerdergenoemde leden.

Inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben de brief gelezen over de verlenging en wijziging van de subsidieregeling Lerarenbeurs. De voornoemde leden hebben hier nog enkele vragen over. Zij lezen dat het de verwachting is dat alle herhaalaanvragen en initiële aanvragen in 2022 toegekend kunnen worden met het nieuwe budget en dat er geen budget resteert. Waar wordt deze verwachting op gebaseerd? Wat als het aantal aanvragen veel hoger is? Is er dan voldoende budget,

¹ Kamerstuk 35 850 VIII, nr. 7

zo vragen de voornoemde leden. Tevens vragen zij of aanvragers dan afgewezen worden of dat elke aanvrager een beurs krijgt. De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat het tijdstip voor aanvragen van de lerarenbeurs gewijzigd is van 00.00 naar 18.00 uur. Waarom is gekozen voor 18.00 uur? Er waren vorig jaar grote online problemen bij DUO². Zij vragen of die problemen nu zijn opgelost. Ook vragen zij wat er gebeurt met eventuele herhaalaanvragen (2e en 3e studiejaar), mocht de lerarenbeurs volgend jaar onverhoopt ophouden te bestaan of op een andere manier vorm krijgen. Is daar al een plan voor gemaakt? Zij vragen of de Minister kan schetsen hoe hij staat tegenover voortzetting van de lerarenbeurs en welke afwegingen hierbij meespelen.

II Reactie van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs

Wij danken de leden van de fracties van de VVD, D66, SP, PvdA en GroenLinks voor de vragen naar aanleiding van onze brief van 2 februari 2022 inzake de verlenging en wijziging van de subsidieregeling Lerarenbeurs (Kamerstuk 35 925 VIII, nr. 151). Hieronder gaan wij in op de vragen in de volgorde van het verslag.

Reactie op de inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie vragen hoeveel lerarenbeurzen er worden verstrekt aan zijinstromers in 2022, of er zicht op wordt gehouden in hoeverre leraren die een lerarenbeurs (hebben) ontvangen voor een meer lange termijn behouden blijven voor het onderwijs en of de Minister, zodra de evaluatie beschikbaar is, op korte termijn met een reactie hierop kan komen richting Kamer.

De lerarenbeurs is bedoeld voor bevoegde leraren die (verder) willen studeren aan een hbo of universiteit. Voor zij-instromers is een andere subsidieregeling beschikbaar, namelijk de Regeling subsidie zij-instroom.

In het evaluatieonderzoek van de lerarenbeurs – dat begin maart opgeleverd is – is onder andere gevraagd aan het onderzoeksbureau om in kaart te brengen in hoeverre leraren na afronding van de opleiding werkzaam blijven in het onderwijs. Wij streven ernaar om het onderzoeksrapport zo spoedig mogelijk – uiterlijk vier weken na ontvangst -aan uw Kamer te sturen met daarbij onze reactie op het rapport.

Reactie op de inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie vragen de Minister waarom de investeringen uit het coalitieakkoord bedoeld voor de professionalisering van leraren niet zijn ingezet bij de nieuwe budgetplafonds voor aankomend jaar. Ook vragen de leden of deelnemers aan de lerarenbeurs betrokken zijn geweest bij de voorgestelde wijzigingen.

Op basis van de prognose voor het aantal aanvragen voor dit jaar en met de ophoging van het budget door amendement Nijboer (Kamerstuk 35 850 VIII, nr. 7), is de verwachting dat dit jaar alle aanvragen toegekend kunnen worden. Er zijn daarom geen middelen aan het budgetplafond voor de subsidieregeling lerarenbeurs toegevoegd.

De voorgenomen wijzigingen in deze regeling zijn aan de sectorraden en de bonden voorgelegd. De voorgestelde wijzigingen in de wijzigingsregeling zijn niet aan leraren die een lerarenbeurs hebben aangevraagd

² DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs

voorgelegd. Aanvragers van een lerarenbeurs worden in het nu lopende evaluatieonderzoek door het onderzoeksbureau bevestigd over hun ervaringen met de subsidieregeling Lerarenbeurs. In onze reactie op het onderzoeksrapport – dat begin maart aan ons opgeleverd is – zullen wij op dit rapport reageren.

Reactie op de inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie vragen vooruitlopend op de evaluatie van de lerarenbeurs wat er zou gebeuren met eventuele herhaalaanvragen, mocht de Lerarenbeurs ophouden te bestaan of op een andere manier vorm krijgen. Ook vragen zij of er een tegemoetkoming komt voor leraren die buiten de boot zijn gevallen bij de aanvraag van de Lerarenbeurs en als gevolg daarvan hun opleiding zelf hebben betaald.

Begin maart hebben wij het definitieve evaluatieonderzoek naar de lerarenbeurs ontvangen en wij streven ernaar dit met onze reactie binnen uiterlijk vier weken aan uw Kamer te sturen. Mocht er aanleiding zijn tot een andere invulling van de beurs, dan is van belang zorg te dragen voor een overgangsregeling, waarmee erin wordt voorzien dat leraren die reeds een studie zijn gestart met de lerarenbeurs deze kunnen afmaken.

Leraren die in 2020 een afwijzing hebben ontvangen voor de lerarenbeurs, hebben in 2021 voorrang gekregen bij het toekennen van de lerarenbeurzen en daarmee de mogelijkheid gekregen alsnog een studie met een lerarenbeurs subsidie te starten. Wij zijn niet voornemens om met terugwerkende kracht leraren die ervoor hebben gekozen in 2020 met een studie te starten en deze uit eigen middelen of met een bijdrage van de school hebben gefinancierd hierin tegemoet te komen.

Reactie op de inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie vragen of de Minister deze leden ervan kan verzekeren dat de regeling zoals die nu voorligt per 1 maart 2022 in werking kan treden. Ook vragen de leden of de Minister kan schetsen wat de verwachtingen zijn voor de komende aanvraagronde en hoe die zich verhouden tot het huidige budgetplafond en of de Minister een manier voorziet waarop hij kan ingrijpen wanneer weer blijkt dat het budgetplafond ruimschoots te laag is. De leden vragen ook of de voorrangregeling geen waterbedeffect creëert voor de aanvraagronde van 2023–2024. Tot slot vragen de leden wat het mogelijk ophouden van de regeling betekent voor verdere herhaalaanvragen.

Ten aanzien van de publicatie van de regeling vragen wij u na ontvangst van deze antwoorden op korte termijn te laten weten of de Regeling gepubliceerd kan worden, zodat de aanvraagronde per 1 april 2022 mogelijk is. Wij starten, gezien de start van de aanvraagperiode op 1 april 2022, op korte termijn met de communicatie over deze Regeling naar het veld.

Er is een prognose gemaakt van het benodigde budget voor herhaalaanvragen en voor initiële aanvragen. De prognose van het benodigde budget voor initiële aanvragen is gebaseerd op het aangevraagde budget voor initiële aanvragen van de afgelopen jaren. Er is al jaren een dalende trend zichtbaar in het aantal aanvragen. Hiermee is rekening gehouden in de prognose. Hieronder is weergegeven welk bedrag er is aangevraagd voor initiële aanvragen in de afgelopen jaren. In 2021 ligt het bedrag hoger, dit komt doordat in 2020 het subsidieplafond was bereikt. De aanvraag van leraren die op basis hiervan zijn afgewezen, hebben in 2021 voorrang gekregen. Vorig jaar hebben er 205 leraren hun aanvraag, nadat deze in

eerste instantie was afgewezen op basis van subsidieplafond bereikt, ingetrokken, nadat bekend werd dat hij alsnog zou worden toegekend (zoals gemeld in Kamerstuk 27 923, nr. 419). In de prognose is rekening gehouden met deze groep. In totaal wordt er een bedrag van € 32 miljoen aan initiële aanvragen verwacht.

Uitputting budget initieel

2017	€ 37.823.639
2018	€ 36.401.253
2019	€ 33.141.820
2020	€ 32.736.405
2021 ¹	€ 40.935.100
verwachting 2022	€ 32.000.000

¹ Ongeveer 35% van de initiële aanvragen zijn aanvragen van leraren die in 2020 zijn afgewezen doordat het subsidieplafond toen was bereikt.

De prognose voor herhaalaanvragen is gebaseerd op aanvragen uit eerdere jaren en op het aantal initiële aanvragen van vorig jaar. Uit het verleden is gebleken dat het aantal herhaalaanvragen goed kan worden afgeleid van het aantal initiële aanvragen van het jaar ervoor. Voor de prognose van het aantal herhaalaanvragen in 2022, is daarom gebruik gemaakt van het aantal initiële aanvragen uit 2021. In 2021 is er voor ongeveer € 41 miljoen aangevraagd. Het gemiddeld aangevraagde bedrag voor een herhaalaanvraag ligt wat hoger dan het gemiddeld aangevraagde bedrag voor een initiële aanvraag. Ook hier is rekening mee gehouden in de prognose. Dit resulteert in een verwachting van € 44 miljoen. In totaal is dus de verwachting dat er voor ongeveer € 76 miljoen wordt aangevraagd. Het beschikbare budget voor 2022 is ongeveer € 76,6 miljoen.

Pas na het sluiten van de regeling, op 15 mei, zal duidelijk worden hoeveel aanvragen er precies zijn ingediend en hoe dit zich verhoudt tot het budgetplafond. Indien zich onverwachts toch een overschrijding van het plafond voordoet, moet er worden bezien wat de mogelijkheden zijn om de regeling te intensiveren. Echter is de verwachting dat dit niet nodig zal zijn.

Wij verwachten niet dat de voorrangsregeling voor de aanvragers die hun aanvraag vorig jaar na een eerste afwijzing hebben ingetrokken een waterbedeffect creëert voor de aanvraagronde van 2023–2024. Het betreft hier zoals eerder genoemd en ook aan uw Kamer is gecommuniceerd³, 205 aanvragers. Met deze groep aanvragers is rekening gehouden in de prognose van het aantal verwachte aanvragen voor de komende jaren.

Tot slot geldt, zoals ook geantwoord op de vragen van de leden van de SP fractie, dat mocht er aanleiding zijn naar aanleiding van de evaluatie van de lerarenbeurs tot een andere invulling van de beurs te komen, het van belang is zorg te dragen voor een overgangsregeling. Met een dergelijke regeling wordt voorzien dat leraren die reeds een studie zijn gestart met de lerarenbeurs deze kunnen afmaken.

Reactie op de inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie vragen waarop de verwachting is gebaseerd dat alle herhaalaanvragen en initiële aanvragen in 2022 toegekend kunnen worden met het nieuwe budget en dat er geen budget resteert. Ook vragen zij wat er wordt gedaan als het aantal aanvragen veel

³ Kamerstuk 27 923, nr. 419

hoger is en of aanvragers dan afgewezen worden of dat elke aanvrager een beurs krijgt. De leden van de GroenLinks-fractie vragen ook waarom is gekozen voor het aanvraagtijdstip 18.00 uur en zij vragen of de online problemen bij DUO zijn opgelost. Tot slot vragen zij wat er gebeurt met eventuele herhaalaanvragen (2e en 3e studiejaar), mocht de lerarenbeurs volgend jaar onverhoopt ophouden te bestaan of op een andere manier vorm krijgen. Zij vragen of daar al een plan voor is gemaakt en vragen de Minister te schetsen hoe hij staat tegenover voortzetting van de lerarenbeurs en welke afwegingen hierbij meespelen.

Ten aanzien van uw vragen over prognoses, verwijs ik u naar het antwoord op de vragen van de leden van PvdA-fractie hierover.

Wij hebben gekozen voor het tijdstip van 18:00 uur omdat dit tijdstip voorkomt dat de aanvraagperiode voor de lerarenbeurs na middernacht start. Daarnaast valt dit tijdstip in de meeste gevallen buiten de reguliere lestijden van leraren en docenten. Ten aanzien van de online storing vorig jaar, heeft DUO inmiddels verschillende maatregelen genomen die ervoor zorgen dat het systeem een stabielere basis heeft dan voorgaande jaren.

Tot slot, zoals ook geantwoord op de vragen van de leden van de SP- en PvdA-fractie geldt dat mocht er aanleiding zijn naar aanleiding van de evaluatie van de lerarenbeurs tot een andere invulling van de beurs, dan is van belang zorg te dragen voor een overgangsregeling, waarmee erin wordt voorzien dat leraren die reeds een studie zijn gestart met de lerarenbeurs deze kunnen afmaken. Wat betreft de herbezinning op de lerarenbeurs wachten wij de evaluatie af en wij zullen op basis daarvan met een reactie komen.